

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorile nefrancoate nu se pri-
mesec. Manuscrisurile nu se re-
trimbă!
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Sudofy Koss, Haasenstein & Vogler
(g. de la Mas), Henrich Schalk, Alois
Herold, M. Duka, A. Oppelt, J. Don-
nerberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Masz, Schöten Berna;
în Frankfurt: G. L. Danks; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie
garzonă pe o coloană 6 cr.
și 80 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III

„Gazeta” este în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dămăci la
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 64.

Brașov, Luni, Marți 20 Martie (1 Aprilie)

1890.

Nou abonament

la
„GAZETA TRANSILVANIEI”.
Cu 1 Aprilie 1890 stilul vechiu
se deschide nou abonament
la care invităm pe toți amicii și
sprijinitorii foielei noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 8 fl.
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.
Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci,
pe un an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl.
pe șase luni 1 fl.
Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou,
să binevoiescă a scrie adresa lămurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Brașov, 19 Martie st. v.

O veste îmbucurătoare ne so-
sesce din Sătmăre.

După cum ne arată procesul-
verbalul, ce-lu publicăm mai jos,
mai mulți preoți de frunte din
părțile sătmărene, pătunși fiind
de sânta lor chemare ca adevă-
rați păstori sufletesci ai poporului
român, au ținut o conferință în
Careii-Marț Joia trecută și s-au
pronunțat unanim pentru aceea,
ca clerul și poporul diecesei
Oradiei mari să intre în acțiune
în afacerea gimnasiunii din Beiuș.

Totodată au aflat de bine a-
cești bravi reprezentanți ai clerului
diecesei, ca pentru scopul acesta
tote optu protopopiatele sătmărene
să se întrunesc în ziua de 24
Aprilie într-o conferință generală.

Am accentuat de repetite ori,
că astăzi privirile tuturor sunt
așintite asupra clerului și a popo-
rului diecesei oradane, care nu po-
te

privi cu nepăsare cum printr'un
act de vedită ilegalitate guver-
nului unguresc se încercă a nimici
parnasul strălucit al Români-
lor bihoreni, „Fetă frumosul”
diecesei oradane.

Pe la fînitul anului trecut,
când am desfășurat în organul
acesta marea importanță ce-o are
pentru noi Români și pentru vii-
torea noastră dezvoltare cestiunea
gimnasiunii din Beiuș, am sus-
ținut, că se impune cu necesitate
întrunirea clerului și a poporului
diecesei române oradane gr. cat.
într'un sinod, care să ia posi-
țiune față cu ordinațiunea ilegală
a ministrului și să cêră cassa-
rea ei.

De atunci încôce s'au pronun-
țat voci ponderose din numita
diecesă pentru sinod și confe-
rența din Careii-Marț ne dove-
desce, că în sinul clerului diece-
sei oradane a prins rădăcină con-
vicțiunea, că numai printr'o acțiune
de apărare demnă și bărbătescă
se vor pute salva marile interese
ale limbei și ale naționalității
noștre, ce sunt legate de libera de-
voltare a școlilor din Beiuș.

Căci, întrebăm încă odată,
cum vor pute corăspunde aceste
școle scopului lor sublim de a
înainta interesele de viață ale bi-
sericeii, care le-a fundat și le sus-
ține, și ale credincioșilor ei, decă
ele vor perde caracterul lor
romănesc și decă scolarii cres-
cuți în aceste școle nu vor mai
înțelege limba ce li-o vorbește
maica biserică?

S'a discutat și s'a ventilat
până acuma prea multă acastă fa-
tală cestiune, decătu ca să mai fiă
lipsă de a da deslușiri asupra în-
semnătății pasului, ce l'au între-
prins bravi preoți sătmăreni în
frunte cu vicariul lor.

Fiăcare Român sîmte, că ini-

țiativa lor isvorește din cea mai
curată iubire cătră neamul româ-
nesc, sîmte că este bună și nea-
părată necesară.

Salutăm d'ér cu bucurie resul-
tatul conferinței din Careii-Marț,
care ne dovedește, că viuă este
conștiința națională a preoțimeii
române din diecesa oradane.

Avem firma credință și spe-
ranță, că clerul și poporul acestei
diecese se va arăta demn de
chiamarea lui și va sci să sară
în apărarea singurului aședăment
de cultură, ce-lu posedă, și care
are o menire atât de sfântă pen-
tru biserică și națiune.

În cazul acesta poțe fi sigur
de sprijinul cel mai călduros
al tuturor Românilor, cari își
iubesc limba și cultura. Le di-
cem d'ér:

Cu Dumnezeu înainte!

Protocolul

Conferinței subsemnaților ținută în Careii
Marț la 27 Martie sub presiunea R. D.
A. Diacon al părților Sătmărene.

Obiectu: Cestiunea gimnasiunii de
Beiuș.

1) R. D. A. Diacon salu-
tând pe membrii adunați, pune
întrebarea, că ore între împreju-
rările grele actuale este consultu
ca clerul și poporul diecesei Ora-
dane să ia parte activă în cesti-
unea deja cunoscută a gimnasiunii
de Beiuș.

Decisiune:

a) După consultarea meritorie
membrii prezenți în unanimitate
s'au pronunțat pentru acțiune
și s'au aflat de bune următoarele
espediente: Sese adune tote optu
protopopiatele sătmărene în con-
ferință generală în ziua de 24
Aprilie st. nou în Sătmăre sau
în Careii-Marț, după cum va de-

libera majoritatea protopopiate-
lor din cestiune.

b) Resultatul consultării de
ași se va comunica cu protopo-
piatele singuratic rogate fiind,
ca fiecare protopopiatu în am-
bitul său să țină adunare dis-
trictuală, ale căroru protoco-
le în decursu de 15 zile dela pri-
mire să le înainteze R. D. A.
Diaconu cu espresiunea apriată,
ore votază locul conferinței ge-
nerale în Carei, ori Sătmăre.
Resultatul voturilor pentru lo-
cul adunării numai decătu va
fi notificat oficiilor protopo-
piatelor concernente.

Careii-Marț, 27 Martie 1890.

Subscriși:

Ciriacu Barbulu, vicaru foraneu.
Ioan S. Sălăgianu, protopop.
Gabrielu Lazaru, protopop.
Georgiu Șuta, parochu.
Ignatiu Pazuchaniciu, parochu.
Vasilu Leșianu, parochu și prof.
p. o. emeritu.
Georgiu Mureșianu, cooperatoru și
not. conferinței.

DIN AFARĂ

Wilhelm al II și Bismarck.

Împăratul german s'a întâlnit în
dilele trecute, precum se di-
ce, pentru ultima oară cu fostul
seu cancelar. Nu se scie sigur
d'ér se susține cu tote
acestea, că Wilhelm al II-lea s'ar
fi sêrutat și îmbrățișat în
modul cel mai cordial cu
Bismarck. Asemenea se sus-
ține, că împăratul german ar
fi primit demisia lui Herbert
Bismarck, fiul fostului
cancelar, din postul ce ocupa,
cu cea mai mare bunăvoință și
recunoștință, decorându-l cu
marea cruce. În locul con-
telui Herbert, a fost numit
secretaru de stat Marschall-
Biberstein, fostul reprezentan-
tu al Badenului la Berlin.
Biberstein, în politica esternă
este omu cu totul nou și nu
este cunoscut până acum
decătu numai din afacerile
politice interne. Se asigură, că

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Vieta socială la animale.

După I. Kriesch.

(Conferința II publică ținută de prof. M. Pêrvu
la 4 Martie anul c. în sala liceului român din
Brașov.)

(Urmare).

Multe animale se asociază cu altele
mai tari pentru a fi scutite de vrășmași,
sau pentru a trai din fărimele ce cad
din nutremântul lor. Din astfel de re-
lații se nasce o reciprocitate, încatu
nici stăpânul n'ar pute trăi fără iobagiul,
care s'a întovărășit cu el. Marele zoo-
log Van Beneden a numit animalele
acelea, care trăiesc așa unele cu altele,
și pe altele, fiind-că nu se hrănesc
unele din corpul alteia, le-a numit,
diciu, *mutualiste*, — adecă ele petrec
o viață imprumutată ori reciprocă,
cum sunt păduchii paserilor. Ei sunt
suferiți de paseri, pentru-că le curăță
toaleta, adecă penele, prin aceea, că
cu oțjba, mătreața, ce se deslipește de
pe pelea paserilor, trăiesc ei și prin
aceea împlineșc și un serviciu; aseme-
nea casă aflăm la pesci, pe cari
trăiesc cu raci mici și implinesc
totu acel serviciu, ce l'am amintit.

Unele animale pentru aceea se înto-
vărășesc cu altele, pentru-că se hră-
nesc și ele din rămășițele prăzii
acestora. Pe calea acesta trăiesc
mai ușor. Astfel de animale, care
au o masă comună, se numesc
comensaliste, cum e pentru
exemplu unu pescuțu numit
Fierasfer, — sêmănu cu țiparul și
trăiesc în altu animalu, *Holothuria*.
Comensalismul arată, că *Holothuria*
are nutremântu îmbeșugatu, pentru-
că înăuntrul ei afară de *Fierasfer*
trăiesc mai multe animale mai
mici. Semp amintesc, că pe in-
sulele Phillipine a vêdutu
Holothuria, care cum am di-
ce țineau casă deschisă, adecă
vecinicu plină cu ôspeți. — Sub
opercululu, acoperisulu branchiilor
pescelui *Lophius piscatorius* trăiesc
fericitu unu țipărelu. În gura
unui pescuțu numit *Somnu* trăiesc
o mulțime de pescuți, despre cari
mai de mult se credea, că sunt
puii pescelui, și că somnul își
clocesc icrele în gură. Pescuții
aceștia trăiesc din fărimele ce
cad de pe masa stăpânului, din
rămășițele de hrană, ce gășesc
prin gura somnului.

Astfel de relații gășim între del-
fini și unu pescuțu, cum sunt
Naucrates ductor și *Echeneis*, cari
se lipeșc de spatele delfinului și
el apoi îi duce înotându

incătrău vrea. Relația acesta lu e
încă clară.

Dintre exemplele multe de comen-
salismu, ce observăm în lumea in-
sectelor, vrêu numai unulu s'êl
desfășur.

Esistă o insectă, *Meloë*, care în
preumblările noastre de primăvêră
o întelnim adese și mai cusămă
prin erbă, pe lângă cărari. Forma
ei se abate de a altor insecte, — și
anume, corpulu ei e cu multu
mai butucănos, pe când cele
mai multe insecte la mijlocu sunt
subțiri, ca și când ar fi strinse
în corsetu. Mersulu ei e mătăhălos,
greoiu, pe când celelalte insecte
sunt sprintene și neastemperate.
Coloarea insectei *Meloë* e
negră, bătându în vênêtu, elitrele
(cojoculu) ei ca douê trochițe
sunt scurte și abia îi acoperă
o parte mică din spate. Decă
atingem insecta, din segmentele,
inelele ei, țesnesc unu suc
gălbuiu ca și oleulu.

Fiind-că ne cunoscem mușteriu-
l, s'aruncăm o privire asupra
vieții și dezvoltării lui.

Femeiușă *Meloë* depune oușele
la rădăcina acelor plante, care
sunt ceretate de albine. Larva
sêmănu cu o șopărlă micuță și
îndată ce se întăresce, se urcă
în florea plantei și așteptă is-

pita norocului, așteptă vre-o
albină, după aceea se acăță de
piciorușele ei pêroșe, și —
haida — cu mândra în lume,
până la palatul albinei. Aici,
ca să nu se dea de gol, bagă
de sêmă în care celula, căsuliă,
a depus regina minunatului
statu vre-unu ou, și atunci se
descață frumosu de ôspe în
celula aceea, mistuesce, consumă
oul depus de regina și albinele
o hrănesc din darulu lui
Dumneșeu, din mierea, care era
destinată pentru larva lor.
Din larva *Meloë* apoi se
desvôltă animalulu completu și
fără a di- ce unu „rêmăsu
bun” părășesc coșnița.

Cei mai mulți sêraci amăriți,
cari au lipsă de ajutorulu
altora, îi aflăm între vermi.
Peste modru e de interesantă
relația de asociere a racului
așa numit *Pagurus*. Raculu
acesta se îndesă cu cода și
abdomenulu său môle și
gingașu în vr'o căsuliă gôlă
de melou. Raculu însă
nici-decum nu trăiesc singuru
în casa ocupată, ci se mai
alipeșc lângă el unu verme
din familia *Nereidelor*, care
e înarmat cu sulii și pum-
nale, și așa amândouê
animalele formeză unu
cibu de hoși. De „melcul”
acesta nevinovatu nimenea
nu se teme, că i-ar face
necazu, d'ér vai de acela,
care se

numirea lui va fi foarte bine primită de partida progresistă.

Retragerea lui Bismarck și presa rusescă.

Dintre toate foile rusesci, „Moskovskija Vjedomosti“ se exprimă mai franc asupra retragerii lui Bismarck. Numita fôia dice, că în urmă *Nemesis* l'a ajuns și pe Bismarck și pe imperiul german. Siluirile și faptele ascunse și nedrepte, ce le-a făcut Bismarck asupra altora, în favorul Germaniei, pe lângă că n'au adus nici un statornic folos acestui imperiu, a mai păgubit în mod simțitor și pe vecini. Pentru această Bismarck a fost silit să-și părăsească poziția lui atotputernică, fără de-a o lăsa moștenire fiului său, cum spera și doria el. Deodată cu retragerea lui Bismarck, ruina democratică a Germaniei progresază c'o forță neresistibilă. Inimicii interni și externi ai Germaniei se vor pune în mișcare, er ténérul împărat abia va fi în stare să reziste erupțiunii. În Europa apusă se va începe epoca marilor frământări și neliniști, de cari însă va fi cruțată Rusia, acestu unic stat în intréga Europă, pe care principul monarhic îl a susținut și o susține în totă puterea și curățenia ei.

Din Bulgaria.

„Pol. Corr.“ primesce din Sofia o telegramă, în care se dice, că în cezurile politice de-acolo totu mai multu se dă pe față, ba se urgiteză chiar intenția de-a se regula odată situația principelui Ferdinand și a țerei. Dela Pôrtă însă, deși ea nu este contrară niusințelor bulgare, nu se pôte aștepta inițiativa, ceea ce decă ar face-o ar fi un lucru nerumegat din parte-i, considerând poziția ei față cu celelalte puteri europene. În astfelu de împrejurări, se dice, că Stambulov va propune Sobraniei, ca să alégă o comisiune, care se fiă datore a lucra din răspuneri pentru regularea cesiunilor arđtore din Bulgaria, și în fine să se deslege întrebarea, decă ținta Bulgarilor se pôte ajunge numai cu concursul puterilor, séu și fără de acesta? E probabil, că se voru trimite éraš deputațiun pe la curțile europene, în tocmai ca atunci când Bulgarii își căutau unu principe. Decă puterile nu voru sprijini cauza Bulgarilor, atunci cesiunea recunoscerei principelui o va regula însași Bulgaria, după cum va afla ea de bine. Stambulov însă e politicu destul de seriosu, dice numita fôia, ca să nu facă pași nehibzuiți, dér decă nepuțința guvernului măresce așa de multu generala nemulțumire încatu poziția lui e clătinită, ér liniștea țerei turburată ba periclitată chiar, atunci trebuie să se țină sémă de situația, și împlinindu-se

dorințele națiunii, Bulgaria să se proclame independență.

Conflictul serbo-bulgaru.

Cunoscuta afacere a lui *Mincevici* încă nici până astăzi n'a luat o față mai liniștită. Intre Serbi și Bulgari se pronunță totu mai multu spiritul de netoleranță. Ministerul bulgaru a ținutu mai multe consilii, privitoru la această, dér nu s'a luat nici o hotărre pozitivă până când principele Ferdinand și Stambulov nu se voru reintôrce din călătoriile lor de prin provincia. Corespondentul diarului „Times“ dă câteva amănunte din o convorbire a sa, ce-a avut-o privitoru la această cesiune cu ministrul bulgaru *Jivcov*: „Vedem bine, dice Jivcov, că Serbii, cari stau sub influență streină, caută privilegiu de-a se ciocni cu noi. Situația noastră însă e de așa, încatu suntemu hotărâți a ocoli ori ce complicația și a rezolva neînțelegerile pe cale pacifică. Decă am procede altfel, n'am face decatu serviții planurilor Rusiei, care caută a ne învrâjbi cu vecinii noștri. Fînd-că Serbia cere dela noi rechiámarea agentului nostru diplomaticu din Belgrad și probabilu, că vomu și face-o, deși dreptatea este pe partea noastră. Noi însă vremu să convingem pe Europa despre aceea, că vremu să ocolim conflictul, și sperăm că prin această ne vomu ajunge mai curéndu ținta ce-o urmăm de doi ani de zile, adecă recunoscerea actualului guvern bulgaru, de către Europa.

Pe lângă această mai credem, că ocazia această va motiva o nouă numire de agenți diplomatici în aceste două țeri. Postulu de agentu diplomaticu din Sofia, pentru Serbia e vacantu deja de 2 ani de zile. Noi vom face cu multă bună voință primul pasu ca să trimitem unu nou agentu diplomaticu în Serbia. Decă Serbia n'o va face această, cel puținu se va convinge ori și cine, că ce scopuri urmăresce Serbia.

Germania și Anglia.

De când cu retragerea lui Bismarck dela postul de cancelar alu imperiului, totu mai multu se arată apropierea Germaniei de Anglia. „Nationalu Ztg.“ numesce visita prințului de Walles, a moștenitorului tronului englesu, unu act de mare însemnătate politică. Retragerea lui Bismarck, dice numita fôia, intr'ată preocupase spiritele, încatu visita prințului de Walles a fostu trecută cu vederea. Toastul cu caracteru hotărît politicu, prin care împăratul Wilhelm e demarcatu raporturile Germaniei cu armata și marina englesă, n'a făcutu decatu o impresie fugitivă, dér foile

englese, și mai alesu acelea, care sunt aproape de marchisul Salisbury, vorbesc cu multă seriozitate despre însemnătatea politică a visitei prințului de Walles la Berlinu. Privitoru la această „Nat. Ztg.“ se provocă la „Times“ dicéndu, că declarațiile fôiei englese nu sunt alta decatu răsunetul celor ce s'au întemplat în Berlinu.

SCRILE ĐILEI.

Prințul Alexandru Ioan Cuza a încetat din viață la Madridu în urma unei grele suferințe. Dôrna Cuza a plecat în capitala Spaniei. Corpul defunctului prinț va fi adus îmbalsamat la Bucuresci, pentru a se înmormenta la Ruginosa, proprietatea principelui Cuza.

Pentru armata română. D-lu generalu Vlădescu, ministru român de resbelu, a depus adu pe biuroulu Camerei unu proiectu de creditu de 10,250,000 pentru echipamentele armatei române.

Conferință publică despre „Mormențulu lui Stefanu cel mare“ a ținutu Dumineca trecută d-lu Dionisie Olinescu, în localitățile Societății din Cernăuți pentru cultura și literatura română în Bucovina.

Versări de apă. Din mai multe părți se semnaléză versări de apă. În Secuime, pe unde alvia Oltului e mică, întreaga împrejurime stă sub apă. Mureșul și Crișul încă pricinuesc pagube, ér Tisza amenință a rupe tôte stăvilarele, ce s'au ridicat.

Procesulu Kokán. Tabla din Pesta a urcatu pedepsa defraudatorului Kokán la 7 ani închisore și la pierderea oficiului pe șce ani. După Kokán rămâne o grea familiă.

Timputu e frumosu și foarte priinciosu pentru economi. Vestea această ni-se împartășesce din părțile Tergu-Mureșului, unde séménaturile suntă câtu se pôte mai frumoșe. Fênul însă e peste măsură scumpu, asemenea și bucatele; grăul curat se vinde în piéta Tergu-Mureșului cu 1 fl. 50 cr., cucuruđul cu 70 cr. litra.

O serată de recitare va ține măestrul de prelegeri *Georg Biagosch* mâne, Marți 1 Aprilie st. n. cu unu programu foarte alesu. Bilete de vânđare se află la librăria d-lui Adolf Albrecht, strada Căldărarilor Nr. 543. „Siebenbürger

Tageblatt“ laudă multu pe D-lu Biagosch, dicéndu, că are unu organu plăcutu, melodiosu precum și o pronunțare foarte corectă. Programulu ce și-l alege îi dă ocaziune ași desfășura atăt talentulu său dramaticu câtu și comicu. Atragemú atenziunea publicu asupra acestei interesante serate.

Ajutore la sêraci. Regele și Regina României au luat dispozițiun de a se împărți din casseta lor particulară, de sêrbetoriile Pasciloru, ajutore la sêraoci din Bucuresci, Craiova, Galați și Iași.

Membru de onore. Principele Ferdinandu, moștenitorul presumpțiv al Tronului român, a fostu proclamat membru onorific alu Academiei române.

Rectificare. D-lu *Dumitru D. Jarca*, zarafu în Brașov, ne rógă să rectificăm astfel scirea luată după raportulu comisiei administrative a comitatului și apărută în Nr. 57 alu fôiei noastre pentru a nu fi publiculu indus în erore: d-sa n'a petiționat nici-decum pentru vre-unu nou loc de masă de schimb, ci a cerut numai transcrierea concesiunii tătalu d-sale, care o are de 32 ani, pe numele său și această nu i-s'a concesu, dér posede decretulu magistratului urbanu (Nr. 3150 din 1889) prin care este înregistrat ca conducător alu afacerii de zarafă și afară de această posede și concesiune separată pe numele său cu Nr. 9755 din 1889, în puterea căroră esercită dreptulu de zarafă în piéta Brașovului. În această calitate se recomandă sprijinului publicului asigurându-l că va lucra esact.

Licităția. Pentru suma de 5400 fl. se voru licita la 15 Aprilie n. o tôte mobilele afătore în castelul contelui Bethlen Markus din Tirimia-mare, apoi 4 vaci, 6 viței, 1 taur (alte vite n'are), lemne, puțin vinu, diferite tutunuri, de cari fuma contele, și unu stelagiu cu cărți (bibliotecă.)

Consulate române în Brașov, Cernăuți ș. a.

În ședința dela 15 Martie a camerei deputaților din Bucuresci, fiindu la desbatere bugetulu ministerului de esterne, d-lu *M. Kogălniceanu* a cerut să se suprimé consulatul dela Constantinopol, rămânéndu numai legațiunea. În schimb cere însă înființarea de consulate la Chișineu, Ismailu, Cernăuți, Brașov etc., trebuitoré intereselor țerii, propuind amendamentu.

D. Al. *Lahovari*, ministru de esterne, combate propunerea d-lui Kogălniceanu,

apropie de elu. Cu pretinii aceștia se întovărășesc și alți raci, chiar de-asupra melcului se aședă unu altu animalu, *Adamisia*. Relația asta între racu și *Adamisia* e minunată și așa de intimă, încatu raculu împarte bucătura lui cu *Adamisia*.

Dér cu acestea viața socială a animalelor nu e exhaustată.

În Africa trăesce o speciă de cucuț, *Cuculus indicator* care, indică cu glasul său Cafriloru cuibulu albinelor. După ce a datu de albine, face larmă, în urmă se aședă pe o oréngă și privește cu lăcomiă, cum Cafrii jefuesc albinele de miere, și așteptă ca din pradă să-i picure și lui ceva. O păsărea egiptenă, *Charadrius aegyptiacus*, curățesce gura, dinții crocodilului de lipitori. O altă pasăre Africană, *Buphaga*, culege larvele unor musce (sclepti) din pelea animalelor, împlinesce totu acelu lucru ca și graurul nostru, care curățesce muscele din ciurđile de vite. Unele paseri răpitore de familia *Larus*, ca să apuce câte unu pesce, atacă chiar pe semenii lor, decă îi vedu cu vre-unu pesce în ciocu; alte paseri, ca să pôtă fugi din calea dușmanului lor, își golesc gura.

Insectele, ce se țin de familia *Ichneumonidae*, depun oușele lor în larvele

altor animal și, când din ouș au eșit larvele, omora larva stăpână.

Cele mai multe animale trăesce numai după o di pe alta, dér sunt și de acelea, care din principiul economicu adună nutrementu pentru zile grele. Cióra, și coțofana din hrana de astăzi, cele mai rămâne, punu la o parte pe mâne. Verița, hârciogul și altele adună totu ce pot în magazinul lor pe érnă: pofta de agonisire însă e observăm mai tare dezvoltată la albine și la furnici.

Cu acestea am fi ajuns până la gradul cel mai înalt al vieții sociale a animalelor, până la organizarea completă a statelor animale, basate pe împărțirea muncii.

Înainte însă de a vorbi despre stătele acestea, să aruncăm înderăt o privire scurtă, să resumăm ce am vorbit până acum despre viața socială a animalelor.

Până aci am observat, că cele mai multe animale trăesce după munca lor; pe lângă asta am observat, că multe, pentru a trăi mai ușor, mai comod, séu din punctulu de vedere al asigurării speciei, séu din altă pricină, se întovărășesc pentru unu scop comun. Grupările acestea sunt de deosebite feluri. Am vedutu, că o speciă se asociază

între sine, ba chiar cu alte specii, genuri, clase și tipuri.

Asocierea diferitelor animale e séu provisorică séu constantă. Relația din asocierea diferitelor animale e séu unilaterală, când ea servesce numai spre binele unuia, séu reciprocă, când unu animalu ajută celuilaltu.

Animalele de una și aceeși speciă alcătuesc asociările, care sunt séu provisorice séu constante; acestea din urmă sunt rezultatele vieții familiare. Asocierile acestea sunt întovărășirea celor de opotrivă, și séu nu au nici o organizare, séu facu unu pasu spre organizare, căși alegu unu conducătoru.

Tôte asocierile aceste sunt societăți neperfecte, pentru-că fiecare individ pôte correspunde celor două datorințe fără întovărășire. Am vedutu, că egoismulu, care la începutu era atăt de bătătoru la ochi, prin asocierea animalelor din ce în ce cade. Animalulu supune pretensiile sale individuale pretenșiunilor asocierii, și în locul lor se ivesc datorințele, și pe basa acestora se dezvoltă virtuțile sociale, cum e spiritul comunu, concordia, bunătatea, iubirea de mamă, credința în căsătoriă, abnegațiunea, alipirea unulu de altulu,

simțulu de dreptate, jertfirea, sacrificarea vieții și altele.

Despre tôte acestea vomu avé ocaziune a ne convinge, decă vomu privi mai de aproape așa numite statele animalelor, care se află mai cu sémă la insecte. Principiulu acestora de organizațiune e totu ca și în societatea omenescă, adecă principiulu împărțirii muncii.

Urma acestui principiu influințatoru asupra vieții sociale l'u aflăm în căsătoriia animalelor; munca îngrijirii generațiunii deja și aci se împarte între părinți. Chiar organismulu animalicu se dezvoltă și perfecționeză după principiul împărțirii muncii. La organismele cele mai simple, care constau numai din protoplasmă, însași protoplasmu îndeplinesce tôte funcțiunile. Protoplasmu se mișcă, simte, nutresce, respiră și din ea se înmulțesce animalulu. Substanța asta — protoplasmu — însă cu încetul și din ce în ce se diferențiază; din celula simplă se dezvoltă diferite celule, între care munca se împarte. Unele celule nutresc, altele respiră, altele îmulțesce animalulu, éra altele l'u mișcă, unele simt și așa mai departe. Dezvoltarea, perfecțiunea organismelor se basază pe împărțirea muncii.

(Va urma.)

căci acesta ar provoca cheltuieli mari, fără nici un folos. Consulii ați nu mai au nici un caracter politic ci numai comercial.

Se cere închiderea discuțiunii.

D. *Kogălniceanu* vorbește contra închiderii ca fiind o cestiune importantă. D-sa răspunde d-lui ministru, că recunoșce cum că numai au rol politic consulii ați; ori cum însă ei sunt foarte trebuitori în aceste puncte. Arată apoi, că Austria și Rusia fac cheltuieli mari cu consulatele, și cere înființarea consulatelor ce a propus prin amendament.

D. Al. *Lahovari*, ministru de externe, stabilind din nou că agenții consulari n-au caracter politic, și că nu se opune la înființarea lor. D. *Kogălniceanu* n'are decât să vie c'unu proiect de lege, și Camera votându-l, d-sa îl va pune în aplicare; d-er acum nu poate, pentru că n'are fonduri.

Academia română.

Vineri la ședința publică a Academiei române a asistat și Regele și Regina cu Prințipele Ferdinand. O fâșă din București raportă:

La intrare. Regele a fost întâmpinat de d. *Cogălniceanu*, care în numele Academioanilor a mulțumit Regelui pentru viul interes ce lău portă acestei instituțiuni. Se bucură apoi, că poate saluta și pe Regina protegătoarea artelor și literelor.

Spune apoi, că după propunerea d-lui N. Ionescu, Academia a proclamat membru onorific pe Prințipele Ferdinand.

Regele mulțamesce pentru iubirea cu care a fost întâmpinat aici. Bucuriile este cu atât mai mare, cu cât a venit cu prințipele, nepotul său, pe care cu plăcere îl călăuzesce a iubi și a servi tot ce este pentru binele patriei române.

Prințipele Ferdinand oțesce apoi un lung și bine stilizat și cu simț scris discurs. După ce mulțamesce Academiei, că l'a ales membru arată, că a învățat dela iubitul său profesor, d. Păun, să iubească și se cultive tot ce se atinge de istoria și literatura română. A cetit cu viu interes mai alas publicatiunile Academiei. Mulțamesce d-lui *Cogălniceanu* și d-ice, că a fost fericit a ceta lucrările istorice ale d-lui *Cogălniceanu*, lucrări din care s'a întărit în iubirea sa cătră acest popor mult încercat, și căruia nici odată nu i-au lipsit omeni mari. Amintesce de miron Costin și de Niculcea. Acest din urmă l'a fermecat mai ales. Spune apoi, că se simte fericit, că destinul i-a fost să petrecă în această țară frumoasă. Se va sili a merita iubirea țerei (aplaue) și va căuta să profite, că se află în mijlocul acestui corp înalt.

Episcopul Melchisedec oțesce apoi un studiu despre soborele dela Iași și Sucéva (1640). P. S. Sa arată cu deamărunțulu lupta între biserica ortodocșă și supra cea catolică. Insistă mai ales asupra rolului ce biserica română a jucat pe acea vreme, cum aici în principate era lupta cea mai mare. Descrie cum a fost aruncat în mare de cătră sultanul-patriarcul Chirilos, care sunt cauzele dela soborul din Iași nu nu a participat nici un muntean (Voivodii erau certați).

D. *Hasdău* citește cuvintele „*Asan*” și „*asfințit*” din marea sa lucrare. Iutrabat de Regele, d. *Hasdău* spune, că în curând se va sfârși cu litera A.

Institutele de bani din Transilvania.

De Petra-Petrosu.

În numerii 5 și 11 ai „*Gazetei Transilvaniei*” din anul curent, am publicat un tractat asupra institutelor române de bani din Transilvania și Ungaria. De astădată voiu continua cu institutele neromâne din Transilvania stabilind, după putință, numărul tuturor

institutelor de asemenea natură din această țară. Studiul lor este de o importantă netăgăduită nu numai pentru cel ce se interesă de progresele noastre economice, d-er pentru fiă-cine, care își dă sémă despre dezvoltarea generală a Transilvaniei.

La fine se vor face asupra tuturor institutelor unele reflexiuni, întemeiate atât pe date positive cât și pe experiență.

Ca basă vor servi datele cu finea anului 1888. Să începem.

A. *Institutele de bani maghiure.*

1855.

1) *Kézdi-Vásárhelyi kiségitő takarékpénztár részvény társaság*, cu 1000 acții a 100 florini asupra cărora sunt răspunși: fl. 50,000, rezervă fl. 3,000, depuneri fl. 108,000, contocurent fl. 11,000, reescompt 87,000, total 259,000 fl. Profit 7,011 fl. Reveriment 2,451,000 fl. Dividendă 76% fl.

1858.

2) *Kolozsvári kiségitő takarékpénztár szövetkezet*, cu un capital de 84,850 fl., 1697 cote a 50 fl., 96,000 fl. rezervă, 1,846,000 fl. depuneri, total 2,026,000 fl. Profit 8000 fl. Revirement 12,630,000 fl. Dividendă 11% fl.

1860.

3) *Kolozsvári hitelbank és zálogkölcson-társulat*, cu capital de 150,000 fl. 3000 acții a 50 fl., 173,000 fl. fond de rezervă, 1,124,000 fl. depuneri, 328,000 assignate, 711,000 fl. reescompt, 155,000 fl. altă împrumut, total 2,641,000 fl. Profit curat 26,742 fl. Revirement 37,185,000 fl. Dividendă 14% fl.

1865.

4) *Tordai kiségitő penztár részvény társulat.*

1866.

5) *Az osztrák-magyar monarchia általános tisztázó egyeslet etc. Nagy-Szében*, cu capital de fl. 152,584, cote a 50 fl. 16,000 rezervă, 40,000 depuneri, 208,584 fl. total.

1867.

6) *Deési kiségitő takarékpénztár szövetkezet* cu fl. 27,600 cote, 6,000 fl. rezervă, fl. 22,000 florini fond de pens., 312,000 depuneri, fl. 62,000 reescompt, 429,000 fl. total.

1867.

7) *Szamos-Ujvári kiségitő takarékpénztár* cu capital de fl. 22,360 cote, florini 6,000 rezervă, fl. 186,000 depuneri, fl. 215,000 total.

1868.

8) *Első erdélyi bank Brassóban*, cu capital de fl. 300,000, 1875 acții a 160 fl. 627,000 depuneri, fl. 24,000 rezervă, 951,000 fl. total.

1868.

9) *Kolozsvári takarékpénztár részvénytársulat*, cu capital de 100,000 fl. în 1000 acții a 100 fl. din cari sunt plăți fl. 50,000, fondul de res. fl. 71,000, depuneri fl. 3,137,000, în total fl. 3,258,000.

1869.

10) *Magyar-láposi első segély egyeslet mint korlátolt fel szövetkezet.*

1869.

11) *Maros-Ludasi kiségitő takarékpénztár szövetkezet.* Cu capital fundational de fl. 16,480, depuneri fl. 89,000, total fl. 105,480

1869.

12) *Maros-Vásárhelyi takarékpénztár részvénytársaság*, cu capital de fl. 60,000, 1200 acții a 50 fl. fl. 98,000 rezervă, fl. 1,257,000 depuneri, fl. 43,000 reescompt. fl. 1,458,000 total.

1870.

13) *Bethleni takarékpénztár*, cu capital de fl. 60,000, 600 acții a 100 fl. 210,000 fl. depuneri, 12,000 fl. reescompt, 17,000 fl. rezervă, total 299,000 fl. Profit curat fl. 7,259;

Reveriment fl. 2,300,000; Dividendă 12.5%.

14) *Deésitakarékpénztár részvény-társulat.* Capitalul 100,000 fl. în 1000 acții a 100 fl. respunși 60%, adică fl. 60,000, 437,000 depuneri, 19,000 rezervă, 110,000 reescompt, total 626,000 fl.

Profit curat fl. 9,672; Reveriment fl. 2,230,000; Dividendă 12%.

15) *Erdélyi kereskedelmi és hitelbank részvénytársaság.* Murășu-Vasarheiu; împrumut pe polițe pe lângă 8%, pe lombarde cu 12-24%.

Cu capital de fl. 320,000, în 4000 acții, a 100 fl. resp. 80%, fl. 101,000 fond de rezervă, 325,000 depuneri, 262,000 fl. reescompt, 1,008,000 total.

Profit fl. 27,656. Revirement fl. 15,975,000. Dividendă fl. 6.25%.

1871.

16) *Kolozsvári iparosok hitel-szövetkezet.*

1872.

17) *Gyulafehérvári takarékpénztár mint részvénytársaság* cu fl. 50,000; 1000 acții a 50 fl., 29,000 rezervă, 992,000 depuneri, 238,000 conto-curent, 17,000 reescompt, fl. 626,000 total.

Profit curat fl. 10,964. Revirement fl. 8,127,000. Dividendă 17.4%.

18) *Hunyadmegyei első takarékpénztár Hatszegen*, cu capital de fl. 100,000; 800 acții, 289,000 depuneri, 58,000 conto-curent, fl. 438,000 total.

Profit curat fl. 7,070. Reveriment fl. 2,738,000. Dividendă 10%.

19) *Kalotaszegi takarékpénztár Bánffy-Hunyad.* Cu capital de fl. 40,000, 800 acții a 50 fl. 394,000 depuneri, 37,000 rezervă, fl. 471,000 total.

Profit fl. 11,545. Reveriment fl. 1,632,000. Dividendă 12%.

20) *Szaszvárosi takarékpénztár mint részvény társaság*, cu capital de fl. 40,000, 1000 acții a 40 fl., rezervă fl. 23,000; depuneri fl. 293,000; total fl. 356,000.

Profit fl. 7,338. Revirement fl. 2,183,000. Dividendă 13.75%.

21) *Szekely-Kereszturi közép-bank.*

22) *Szekely-Udvarhelyi zálogkölcson-intézet és betéti penztár*, cu capital de fl. 29,000, 290 acții a 100 fl. — Dividendă 12%.

23) *Tordai takarékpénztár részvénytársulat*, cu capital de 100,000 fl. în 1000 acții a 100 fl., respunși fl. 50,000, rezervă fl. 23,000; depuneri fl. 312,000; total fl. 385,000.

Profit fl. 11,677. Revirement fl. 3,447,000. Dividendă 18%.

1873.

24) *Egyesült erdélyi takarékpénztár Cluj*, cu 3000 acții asupra cărora sunt plăți 30%, fl. 90,000; rezervă 38,000 fl.; depuneri fl. 951,000; reescompt fl. 281,000; total fl. 1,360,000.

Profit curat fl. 13,228. Revirement fl. 11,500,000. Dividendă 10%.

25) *Kézdi-Vásárhelyi takarékpénztár részvénytársulat*, cu 800 acții asupra cărora sunt plătite 40% cu fl. 32,000; rezervă fl. 45,000; depuneri fl. 405,000; reescompt fl. 70,000, cu total fl. 552,000.

Profit fl. 14,500. Revirement fl. 4,248,000. Dividendă 15%.

(Va urma).

Literatură.

Linieștea casei, roman de I. C. Panțu, a apărut în broșură de 200 pagini, octav, după ce s'au făcut unele modificări. Se află de vândare la librăria N. Ciurcu din Brașov. Prețul 60 cr.

ULTIME SCIRI.

Berlin, 29 Martie. Ați după amedă a plecat prințul Bismark din Berlin, între necurmate și grandioșe ovațiuni ale populațiunei.

Petersburg, 29 Martie. Din proclamațiunile studenților dela universitate se vede, că turburările lor s'au făcut în urma propagandei partidei revoluționare. Nu numai în Petersburg, ci și în Charkov și în Kazan s'au întâmplat turburări.

Bruxelle, 29 Martie. Diarul cancelariei ruse „*Nord*” d-ice cu privire la retragerea lui Bis-

marck, că acum Wilhelm II e domnul politice interioare și esteriore. Politica interioară se va continua neschimbată, d-er nu cuacelăși mijloce. Asemenea se crede, că și politica esteriore va rămâne aceeși în ce privesce susținerea păcii, d-er se va simplifica.

DIVERSE.

Ruși deportați. La 24 Martie n. au plecat cu vaporul rus „*Petersburg*” din Odesa 600 de ruși deportați pe insula Sachalin. Inainte de plecare, 10% dintre ei n'au fost lăsați să plece, fiindcă nu erau destul de sănătoși ca să pōtă suporta greutatea drumului pe mare. La noi deportații se trimită la Vațu, în lipsa unei insule Sachalin.

Sfârșitul lunei. Un anumit preot, cu numele Eichson, a făcut nu de mult prin America mare svonță c'o profesiă a lui despre sfârșitul lunei. Elt a prorocit, că la 14 Aprilie va fi un așa de mare cutremur de pământ încât San-Francisco, Oaklanda și New-York se vor pustii de pe fața pământului. Mulți dintre Americani ridu și'i bată joc de prorocul Eichson; locuitorii din California însă sunt cuprinși de mare grōză, așa că cei mai mulți dintre ei își vëndă averile și se refugiază între munți, sperând că acolo nu-i va amenința sfârșitul lunei.

Earăși complot în contra țarului. Diarul „*Extrablatt*” i-se telegrafiază din Londra, că după o scire telegrafică ce-a primito „*Daily Telegraph*” din Petersburg, poliția rusescă a dat earăși de urmele unui complot în contra țarului. Mulți studenți dela universitatea din Charkow sunt arestați, bănuți fiind de-a fi părtași conjurațiunei.

Primul rezultat al căderii lui Bismarck. După cum împărtășesce „*Truth*”, primul rezultat al căderii lui Bismarck va fi împēcarea împēratului Wilhelm al II-lea cu ducele de Cumberland, redându-i acestuia averea prețuită la vre-o 50 de milioane, pe care guvernul prusian a luat dela George regele Hannoveri, tatăl ducelui de Cumberland, și pe care guvernul prusian a folosit-o până acum drept subvenția pentru susținerea presei oficiose.

Necrologu.

Augustin Balașu c. r. capelan castrenș în pensie și administrator loc. interinimal în Fizișiu, ca fiu; Albertina Balașu și Vilhelmina Papfalvai ca fiice, Andrei Papfalvai parach în Delan ca ginere, Andrei și Irina ca nepoți, Iuliu Papfalvai p. o. de limba și literatura română la gimnasiul rom. catolic de Orad-a-mare, Elena Benedek Ana Potoranu, Maria Fritea, cu inima doioșă fac cunoscut mōrtea neuitatului părinte și afin Paul B. Balașu, docente la școale capitale gr. cat. în Beiuși, care în etatea de 63 ani și 40 alu serviciului său ca docente, în 23 Martie a adormit în Domnul. Osămintele decedatului se vor astruca după ritual bisericei gr. c. în cimiteriul gr. cat. de Beiuși în 25 l. c. *Beiuși*, 1890 Martie 23.

Fiă-i țerina ușoră și memoria binecuvēntată!

Ana Grecu, ca mamă, în numele său și al copiilor săi cu inima frântă de durere anunță mōrtea prea iubitului său fiu *Aurel Grecu*, student în clasa a IV-a gimnasială, care după o îndelungată suferință împărtășit cu S-tele Taine a încetat din viață Sămbătă în 17 Martie a. c. la 4 ore d. a.

Rēmășitele pămētesc ale neuitatului și mult iubitului rēposat se vor imormēta Lun, în 19 (31) Martie la 3 ore p. m., din casa Nr. 468 (pe podul lui Gridă în cimiterul bisericei Sentei Adormiri din Brașovul-vechiu.

Brașov, 18 (30) Martie 1890.

Fiă-i țerina ușoră și memoria binecuvēntată!

Cursul pieței Brașov
din 31 Martie st. n. 1890.

Banote românești	Camp.	9.39	Vēnd.	9.41
Argint românesc	-	9.33	-	9.36
Napoleon-d'ori	-	9.44	-	9.47
Lire turcesc	-	10.63	-	10.68
Imperial	-	9.61	-	9.66
Galbin	-	5.45	-	5.50

Editor și Redactor responsabil.
Dr. Aurel Mureșanu.

Cursul la bursa de Viena din 29 Martie st. n. 1890.

Table with financial data including Renta de aur 4%, Renta de harti 5%, Imprumutul cailor ferate ungare, etc.

Nru. 3,699—1890.

298,1

PUBLICATIUNE

Miercuri in 9 Aprilie a. c. se va tine, la oficiul orasenesc economic, tractarea scripturistica de oferte referitoare la inchirierea fostului local al oficiului de targu, situat sub statul catre targul grauului dimpreuna cu odaiile mai mici de langa acestu localu, pe durata de 6 ani, incepandu cu 29 Septembrie 1890.

Se invita deci reflectantii, ca pana in 9 Aprilie a. c. inainte de pranzu la 12 ore sa si asterna la oficiul orasenesc economic, ofertele scripturistice, sigilate, provedute cu unu timbru de 50 cr. si cu unu vadiu de 5% din chiria anualu, ce se ofera.

Ofertulu are sa contina amintirea chiriei anuale in tife si litere precum si declaratiunea, cumca ofertulu i suntu cunoscute conditiunile de oferte si ca se supune loru.

Ofertele asternute pana la timpul defiptu se voru deschide in amintita qi la 3 ore dupa pranzu, in oficiul orasenesc economic.

Conditiiunile de oferte se potu examina in decursulu orelor oficiose la oficiul economic orasenesc de ficine pana la ziua de tractare.

Braşov, 22 Martie 1890.

Magistratul orasenesc.

Avisu d-loru abonați!

Rugam pe d-nii abonați ca la renoirea prenumeratiunei se binevoiasca a scrie pe cuponulu mandatului postalu si numerii de pe fasia sub care au primitu diarulu nostru pana acuma.

Domnii, ce se aboneza din nou, se binevoiasca a scrie adresa lamuritu si se arate si posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

INVITARE

la a XXII-a adunare locala a Consorțiului de pastrare si anti-patiune din Braşov alu I-meii Asociatiunii generale a am-ploiaților monarchiei austro-ungare, ca asociatiune cu garantiu restrinsa, care se va tine Sâmbata la 13 Aprilie 1890 la 3 ore d. a. in sala sfatului.

Ordinea zilei:

- 1. Raportulu presidiului si alu comisiunei de supraveghiare pe anulul 1889.
2. Stabilirea impartirii profitului curatu de pe anulul 1889.
3. Alegerea de intregire a presidiului si a comisiunei de supraveghiare.
4. Propunerii din partea presidiului, privitoare la § 21 din statute.
5. Darea raportului asupra atacerei revisiunei statutelor.
6. Eventuale propunerii ale membrilor.

Bilanțul pe 1889.

Table with financial data: Activa (Saldulu cassei, Imprumuturi, Premii restante) and Passiva (Cuote, Depunerii, Fondu de rezervă, etc.).

Braşov, 29 Martie 1890.

Presidiulu consorțiului.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se potu cumpăra in tutungeria I. Gross, si in librăria Nicolae Ciurcu.

Mersulu trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvrie 1889.

Large table with train schedules for various routes: Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teluş, Teluş-Aradu-B.-Pesta, Copşa-mică-Sibiu, etc.